

Datum
2015-10-27

Bildande av Ryssbergens naturreservat i Nyköpings kommun

Kommunens beslut

Med stöd av 7 kap. 4§ miljöbalken (1998:808) beslutar Nyköpings kommun att förklara det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Reservatets gräns märks i fält.

Reservatets namn ska vara Ryssbergens naturreservat.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet.

Nyköpings kommun fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., skötselplanen med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning, bilaga 2.

I enlighet med 21§ förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar Nyköpings kommun att Statens fastighetsverk är förvaltare på Statens fastighetsverks mark (Stora Kungsladugården 2:1). På kommunens mark (Arnö 1:3) är Nyköpings kommun förvaltare.

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn	Ryssbergens naturreservat
Naturvårdsregister ID	2044157
Kommun	Nyköping
Län	Södermanlands län
Lägesbeskrivning	5 km SV Nyköpings centrum
Församling/socken	Nicolai
Naturgeografisk region	25c, Södermanlands kust och skärgård
Kulturgeografisk region	Mellanbygden
Landskapsområde	Kustbygden Kiladalen-Kolmården
Areal	272 ha varav 246 ha produktiv skogsmark 56 ha föreskriftsområden enligt A6
Fastigheter (markägare)	del av Arnö 1:3 (Nyköpings kommun); del av Stora Kungsladugården 2:1 (Statens fastighetsverk)
Förvaltare	Nyköpings kommun (Arnö 1:3); Statens fastighetsverk (Stora Kungsladugården 2:1)
Nyttjanderätter/servitut	(se fastighetsförteckning, bilaga 3) Vägsamfällighet Karlbro-Bergstugan Väg delägarförvaltning Arnö ga:21 Ledningsrätt 0480-06/76.1
Arrenden	Lägenhetsarrende Friluftsfrämjandet Jaktarrende Ryssbergens Jaktklubb
Övrigt	Föreningen Sörmlandsleden

Syfte med reservatet

Syftet med Ryssbergens naturreservat är att bevara och utveckla ett stort tätortsnära skogsområde med friluftslivsanläggningar för att tillgodose kommuninvånarnas behov av rekreationsområde. Syftet är även att bevara biologisk mångfald samt bevara och vårda värdefulla naturmiljöer knutna till särskilt utpekade föreskriftsområden.

Syftet ska uppnås genom att:

- Reservatet förvaltas så det är attraktivt och lättillgängligt för besökare. Friluftsgård, lägerboende, parkeringar, motionsspår och övriga leder, skidbacken, vindskydd med eldstad hålls i gott skick. Ridleder och tydliga entréer med information om leder och naturvärden skapas.
- Området undantas från exploatering för bebyggelse, industrier och dylikt. Vissa byggnader och anläggningar som bidrar till reservatets syfte kan bli aktuella med kommunens och markägarens tillstånd.
- Skog finns i olika utvecklingsstadier. Särskilt värdefulla skogsbestånd är undantagna från konventionellt skogsbruk och sköts för att långsiktigt bevara eller utveckla naturvärden och värden för friluftslivet. Övriga skogsbestånd sköts enligt kriterierna i den svenska FSC-standard.

Reservatsföreskrifter

Föreskrifter ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltare av reservatet eller av förvaltare utsedd uppdragstagare att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom reservatet. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normal drift, underhåll och tillträde till, vid tidpunkten för beslut, befintliga byggnader, el-, tele-, avloppsledningar, vägar och parkering.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är inom reservatet det förbjudet att:

1. Bedriva täkt av sten, grus, sand, jord eller lera.
2. Anordna upplag annat än som erfordras för skogsbrukets eller skidbackens behov.
3. Använda kemiska bekämpningsmedel eller gödsling i skogsbruket.
4. Dra fram nya luftledningar större än 10 KV.
5. Inplantera för området främmande djur- eller växtarter.
6. Inom föreskriftsområden markerade i bilaga 1.1 avverka träd och buskar annat än för naturvårdande skötsel.
7. Anlägga ny bilväg.

Utan kommunens och markägarens tillstånd är det förbjudet att:

8. Uppföra byggnad eller anläggning, bygga ut befintliga byggnader eller ersätta äldre befintlig byggnad.
9. Anlägga ny ledning i mark och luft samt uppföra mast eller antenn.
10. Spränga, gräva, schakta eller utföra fyllning.

Tillstånd enligt A8-10 kan bara ges till åtgärder som bidrar till reservatets syfte.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. Utmärkning av reservatets gränser.
2. Anläggningar för det rörliga friluftslivet såsom skidbacke, motionsspår, ridled eller vindskydd.
3. Uppsättning av informationsskyltar.
4. Skötselåtgärder såsom borttagning av ung gran, frihuggning av träd eller skapande av död ved.
5. Genomförande av inventeringar i uppföljningssyfte av djur- och växtarter samt av skogsförhållanden.

C Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det för allmänheten förbjudet att:

1. Medföra hund som inte är kopplad på motionsspår och ridleder.
2. Rida på anlagda motionsspår.

Övriga bestämmelser

Nyköpings kommun vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskilt betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med förbud mot körning i terräng för annat ändamål än jord- och skogsbruk.
- Jaktlagen (1987:259) 6§ om att hundar under tiden 1 mars -20 augusti inte får löpa lösa där det finns vilt. Under övrig tid ska hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt, när den inte används för jakt. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg ungar och bon är fredade enligt jaktlagen.
- Fridlysningsbestämmelserna. Vissa växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).

Upplysningar

Beslutet gäller från den dag den vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd. C, vilka gäller omedelbart, även om de överklagas.

Finns det synnerliga skäl får Nyköpings kommun helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Sörmlands Nyheter.

Tillsynsmyndighet i reservatet är Miljönämnden i Nyköpings kommun enligt förordning (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken. I tillsynen ingår att se till reservatsföreskrifterna och bestämmelser följs.

Kommunens tillstånd enligt A8-10 söks hos Miljönämnden i Nyköpings kommun. Markägarens tillstånd enligt A8-10 söks hos Markförvaltning, Nyköpings kommun på kommunens mark, och hos Statens fastighetsverk på Statens fastighetsverks mark.

Statens fastighetsverk förvaltar skogen på sin fastighet och ansvarar för att förvaltningen är i enlighet med föreskrifterna och skötselplanen.

Nyköpings kommun, Markförvaltning, förvaltar skogen på sin fastighet och ansvarar för att förvaltningen är i enlighet med föreskrifterna och skötselplanen.

Nyköpings kommun, Naturvård, ansvarar för uppföljning av bevarandemål i hela reservatet och är samrådsinstans inför samtliga föryngringsavverkningar samt inför andra åtgärder när det bedöms nödvändigt.

Nyköpings kommun, Kultur- och fritidsnämnden, ansvarar för anläggningar för friluftslivet, informationsskyltar och dylikt i hela reservatet. Föreningen Friluftsförbundet i Nyköping sköter all drift och underhåll mot kommunalt bidrag.

Föreningen Friluftsförbundet i Nyköping äger byggnader och skidliften och hyr marken vid skidbacken av Nyköpings kommun.

Skogsvårdslagen där Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet gäller i reservatet, förutom i föreskriftsområden A6.

Dispens från föreskrifter

Om det finns särskilda skäl får Miljönämnden i Nyköpings kommun med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Skälen för beslutet

Beskrivning av området

Tätortsnära. Området är lätt att nå och ligger ca 5 km från Stora torget i Nyköping och lika nära tätorterna Bergshammar och Svalsta väster om Nyköping. Även boende på Arnö har nära till området. Det finns två huvudentréer i dagsläget, den ena via golfbanan vid Ärila och den andra via grusvägen till Skillerhult, förbi en kastalruin.

En mängd olika friluftaktiviteter. Ryssbergen har höga bevarandevärden för olika typer av friluftaktiviteter. Motion, vandring, utflykt för skolor och förskolor, bär- och svampplockning, utförs- och längdskidåkning, cykling samt ridning. Ryssbergsbacken är Nyköpings närmaste skidbacke. Ryssbergsbackens friluftsgård och Ryssbergens lägerboende finns intill backen. Området erbjuder flera iordningställda motionsslingor i olika längder samt en del övriga stigar. Friluftsrämjandet i Nyköping som har sitt kansli vid Ryssbergsbacken sköter anläggningarna för friluftslivet, inklusive friluftsgården och lägerboendet, samt anordnar en mängd aktiviteter i området. Sörmlandsleden passerar området.

Landskaps- och skogskänsla. Området gränsar mot två befintliga statliga naturreservat, Svanviken-Lindbacke och Segelsta mosse. Från Ryssbergens topp är utsikten över Nyköping, Kiladalen, Svanviken och Lindbacke slående. På andra sidan bergstoppen breder skogen ut sig så långt ögat kan nå. Upplevelsen av att röra sig i en stor skog dominerar i området.

Skogen. Förutom området närmast skidbacken och enstaka före detta åkrar består reservatet av talldominerad barrblandskog. Rikligt med gamla tallar kan man hitta på ett flertal hållmarksimpediment och i en äldre naturskogsartad skog sedan tidigare skyddad som biotopskydd. Bergbranter med en spännande vegetation markerar skogens tvära avslutning mot Kiladalen. Här och där återfinns skogliga småvatten såsom bäckar och mindre kärr. Ett mål för skogsskötseln är att behålla skogens rekreativvärden genom att bibehålla en variationsrikedom i beståndstyper och successionsstadier.

Prioriterade bevarandevärden

Friluftsliv	Ett bra utbud av olika friluftslivsaktiviteter året runt, med anpassade anläggningar; upplevelsen av skogskänsla.
Kulturhistoriska spår	Skogens historia som virkesleverantör till Nyköpings slott, namnet Ryssbergen.
Naturtyper	Gamla skogar med tallekologi.
Strukturer	Gamla träd, död ved.

Förutsättningar för att bevara värdena är att skogen sköts med stort hänsyn till friluftslivets behov i hela reservatet och att skötselplanens intentioner följs.

Kommunens bedömning och intresseprövning

Nyköpings kommun anser att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar delvis går att förena med bevarande av områdets höga värden för friluftslivet.

Skyddsformen reservat anses lämplig eftersom miljöbalken anger att tillgodose behov av områden för friluftslivet kan vara ett syfte för reservatsbildning.

Nyköpings kommun bedömer att naturskydd av det aktuella området är väl förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken.

Bildandet av reservatet är förenligt med kommunens planer och tidigare ställningstaganden. I den fördjupade översiktsplanen för Nyköpings tätort (2013) är området utpekad som utredningsområde för skydd enligt miljöbalken, likaså i översiktsplanen för Nyköpings kommun (2013). Redan i kommunens naturvårdsplan (2008) är området utpekad som utredningsområde för naturskydd. Reservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv samt Levande sjöar och vattendrag (blåmålklassning av skogliga bäckar).

Nyköpings kommun har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att föreskrifterna inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Innan beslut fattas om föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska Nyköpings kommun enligt 5 § i förordningen om områdesskydd (2007:1244) utreda föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning. Kommunen bedömer att det saknas skäl för att genomföra en konsekvensutredning då påverkan på allmänhetens friluftsliv är mycket begränsad.

Ärendets beredning

2004 tog den ideella föreningen Friluftsförbundet i Nyköping kontakt med kommunekologen för att diskutera idéer om utveckling av rekreationsområdet Ryssbergen. Redan då önskade föreningen att området skulle skyddas som reservat, eftersom föreningen gör långsiktiga satsningar på rekreation i området. Friluftsförbundet är aktiv användare av markerna vid Ryssbergen sedan 1986.

2005 ansökte och fick Nyköpings kommun LONA-bidrag för att inventera lavar, mossor, svampar och fåglar samt ta fram skötselplan på sin del av

område. Informationsskyltar, vindskydd med eldstad och cykelanpassning av en sträcka av Sörmlandsleden är andra satsningar som blev också möjliga tack vare bidraget.

2011 yrkade Centerpartiet i en motion till kommunfullmäktige att Nyköpings kommun skulle utreda möjligheterna att formellt skydda området vid Ryssbergen. Motivet var att en kommun som menar allvar med att ge invånarna möjlighet att vistas i stadsnära skog och mark, samtidigt som den vill växa med 700 invånare per år, måste se till att skydda viktiga rekreationsområden.

Kommunfullmäktige beslutade att bifalla motionen och utreda möjligheten att bilda reservat på Ryssbergen. Att skydda marken i kommunens ägo räcker inte för att området ska fungera för friluftslivet, eftersom merparten av motionsspåren ligger på Statens fastighetsverks mark. Därför har kommunen fört en dialog med Statens fastighetsverk och 2014 träffades en överenskommelse mellan båda parter. Nyköpings kommun bildar ett kommunalt naturreservat på både kommunens och Statens fastighetsverks mark, totalt 272 ha. Statens fastighetsverk förblir markägare och förvaltare av sin fastighet.

Samtidigt har kommunen fört en dialog med Friluftsfrämjandet som har långtgående planer på att anlägga Sveriges lättaste motionsspår på Ryssbergen och anpassa byggnader till personer med funktionshinder. Att området skyddas formellt är mycket viktigt för att föreningen ska kunna göra långsiktiga satsningar.

2015 fick Nyköpings kommun LONA-bidrag för att formellt skydda området, ta fram en skötselplan för hela området, markera reservatsgränser, ta fram entréskyltar och reservatsfolder samt röja en ridled för att undvika konflikter mellan ridning och annan motion.

23 juni 2105 hade Nyköpings kommun och Statens fastighetsverk samrådsmöte med Länsstyrelsen i Södermanlands län och Skogsstyrelsen.

Mellan 1 juli och 18 september 2015 var förslagen på reservatsbeslut, reservatsföreskrifter och skötselplan ute på samråd. Vid ett informationsmöte 2 juli 2015 deltog representanter från Friluftsfrämjandet, Nyköpings Golfklubb, Fågelföreningen Tärnan, Föreningen Sörmlandsleden, Ryssbergens Jaktklubb och närboende. Karlbro-Bergstugans vägsamfällighet, Vattenfall, Friluftsfrämjandet, Länsstyrelsen i Södermanlands län och Statens fastighetsverk har kommit med skriftliga yttranden som innebär endast mindre ändringar i beslut, föreskrifter och skötselplan jämfört med remissversionen. Den kompletta samrådsredogörelsen finns i bilaga 4.

Bilagor

1. Beslutskartor.
2. Skötselplan.
3. Fastighetsförteckning.
4. Samrådsredogörelse.
5. Hur du överklagar beslutet.

Sändlista

Statens fastighetsverk
Friluftsrämjandet i Nyköping
Föreningen Sörmlandsleden
Ryssbergens jaktklubb
Vattenfall
Karlbro-Bergstugans vägsamfällighet
Delägare i väg Arnö ga:21

Länsstyrelsen i Södermanlands län
Skogsstyrelsen Sörmland-Örebro distrikt
Lantmäteriet
Sveriges Geologiska Undersökning
Riksantikvarieämbetet
Sörmlands museum

Naturskyddsföreningen södra Sörmland
Fågelföreningen Tärnan
Sörmlands Ornitologer
Sörmlandsentomologer
Botaniska Sällskapet i Stockholm
Nyköpings Frisksportarklubb